

HET UNESCO-PARLEMENT DER DINGEN: PROJECTPLAN

Het Parlement der Dingen is een cultureel meersoortig beraad dat op gezette tijden in Valkenswaard fysiek bijeen zal komen om mensen en dingen tot spreken te brengen. Woordvoerders vertolken hierbij met verbeeldingskracht, volgens een protocol met spelregels, de belangen van zowel mensen als niet-mensen, oftewel de dingen. Hieronder verstaan we levende wezens, zoals planten en dieren, entiteiten zoals aarde (de Grootte Heide) en water (de Dommel) of voorwerpen (zoals museumcollecties). In dit project zijn dat mensen en dingen rond de Unesco-elementen valkerij en bloemencorso. We introduceren daarbij de notie van ‘culturele ecosystemen’ waarbij niet (zoals gebruikelijk in de systeemwereld) de instellingen, maar *communities* (populaties in de leefwereld) het uitgangspunt vormen. Hiertoe behoren niet alleen de gevestigden maar ook nieuwkomers. De ‘dingen’ worden niet passief ‘ter sprake’ gebracht, maar krijgen ‘recht van spreken’ door woordvoerders die uit de betrokken *communities* worden gerekruteerd. Op deze wijze ontstaan binnen Valkenswaard en de Brainport-regio nieuwe vitale dragende gemeenschappen. Het Parlement der Dingen, dat inclusief en openbaar is, gaat echter vooral ook over luisteren door onze maatschappelijke voelsprietten te richten op het oppikken van signalen, luide krachtige maar ook stille en zwakke, in de veelsoortige wereld om ons heen. Het doorgronden van onze leefwereld vormt een startpunt om het gesprek met toekomstige generaties verantwoordelijk aan te gaan.

Aanleiding

De *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*, kortweg UNESCO, draagt als onderdeel van de Verenigde Naties bij aan vredesopbouw (*‘bringing peace in minds of people’*), armoedebestrijding, duurzame ontwikkeling en interculturele dialoog door onderwijs, wetenschap, cultuur en communicatie. In december 2021 werden op de vergadering van de Commissie voor Immaterieel Erfgoed van UNESCO in Sri Lanka twee elementen uit de gemeente Valkenswaard bijgeschreven op de Representatieve Lijst van Immaterieel Erfgoed van de Mensheid (*the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity*). Het betreft de valkerij ([Falconry, a living human heritage](#), Nomination file No. 01708; en de corsocultuur ([Corso culture, flower and fruit parades in the Netherlands](#), Nomination file No. 01707).

De inschrijvingen vallen onder de UNESCO-domeinen *Knowledge and practices concerning nature and the universe; Oral traditions and expressions; Social practices, rituals and festive events* en *Traditional craftsmanship* met duurzame ontwikkelingsdoelen als SDG 4: *Quality Education*; SDG 5: *Gender Equality*; SDG 12: *Responsible Consumption and Production*; SDG 15: *Life on Land*, SDG 16: *Peace, Justice and Strong Institutions*; SDG 17: *Partnerships for the Goals*. Met betrekking tot de invulling van de domeinen en het bereiken van de doelen dient periodiek gerapporteerd te worden aan UNESCO. De status van werelderfgoed houdt derhalve tevens een belangrijke opdracht voor de toekomst in.

De minister van OC&W heeft deze elementen namens de Nederlandse regering ingebracht ter erkenning als werelderfgoed na een positief advies van de Raad voor Cultuur. Inzake de corsocultuur adviseerde de Raad om te komen tot landelijke samenwerking ter afstemming van één dossier waarin alle lokale corso-evenementen (van Bollenstreek tot Zundert) verenigd zouden worden. Dit heeft geresulteerd in de Corsokoepel die BloemencorsoValkenswaard op robuuste wijze verbindt met een landelijk netwerk.

Inzake de valkerij is met name gewezen op het internationale belang van de Nederlandse inbreng. Het betreft immers een uniek transnationaal dossier met partners uit maar liefst 23 landen wereldwijd, waarbij de cultuurhistorische legitimatie grotendeels verwijst naar het erfgoed van Valkenswaard. Hier werden immers tijdens het Ancien Régime op uitgestrekte heidevelden (thans bekend als het grensoverschrijdende natuurgebied De Grootte Heide) op ingenieuze wijze roofvogels gevangen en afgericht om te worden verhandeld aan vorstenhuizen wereldwijd met connecties die tot op de dag van vandaag leiden tot uitwisselingen, zoals met het Portugese Salvaterra de Magos, waar de Valkenswaardse valkeniers nota bene een eigen verblijf hadden in het [Falcoaria Real](#), eveneens UNESCO-werelderfgoed. Beide gemeenten onderhouden een levendige jumelage-band.

Valkenswaard is in het UNESCO-dossier niet alleen van belang voor de immateriële kennis en kunde (ambachtelijke vaardigheden, diepe kennis van de natuur, rituelen), maar evenzeer inzake de materiële cultuur. De Valkenswaardse valkenierscollecties zijn wereldwijd erkend als *onvervangbaar* erfgoed dat tevens *onvervreemdbaar* is. Dat wil zeggen dat het niet elders in deze vorm voorhanden is, en tevens *onverbrekelijk* verbonden is aan de dragende gemeenschap van dit UNESCO-element, zowel wereldwijd als in Valkenswaard zelf. De gemeente is, heel bijzonder, in de loop der tijd zelfs naar de valkerij vernoemd, zo iconisch was deze onderscheidende bedrijvigheid alhier. Een groot verhaal dat weinigen kennen en dat tot op heden onvoldoende als een *Grand Narrative* wordt verteld. De gemeente grijpt de dubbele UNESCO-status van Immaterieel Werelderfgoed aan als momentum voor dit narratief, met concrete projecten die uitmonden in lange, generaties-overstijgende lijnen.

Maatschappelijke problematiek

De vraagstukken die we met ons project willen aanpakken zijn drieledig en bestaan uit het opheffen van de onzichtbaarheid van de immateriële UNESCO-elementen, het voeren van het maatschappelijk debat rond schurend erfgoed alsmede het vitaliseren, verbinden en verbreden van onze dragende gemeenschappen.

1 Immaterieel erfgoed is relatief onzichtbaar

De corsocultuur is in Valkenswaard vertegenwoordigd met het [Bloemencorso](#), waarbij wagens worden ontworpen met dahlia's, dat in het derde weekend van september jaarlijks als kijkspektakel door de straten trekt. Vergeleken met de valkerij is het corso een zeer vitaal en breed gedragen element waarbij grote groepen, van heel jong tot heel oud, het hele jaar betrokken zijn. Dit vergt een intensieve organisatie die zich grotendeels achter de schermen voltrekt met het ontwerpen van de wagens, het planten en oogsten van dahlia's, het bouwen in over de wijken verspreide bouwketen met veel praktische kennisoverdracht, en tenslotte de finale met de drukbezochte optocht en prijswinnaar. Kwaliteiten van het corso zijn maakkracht waarbij jong talent 'van onderop' wordt gestimuleerd, alsmede de combinatie van *tech* (het bouwen van wagens) en *design* (het ontwerpen van wagens). Binnen de buurtschappen/bouwgroepen gaat alles samen: samen vieren, samen verdriet verwerken, samen maken. Anders dan bij de valkerij, dat beschikt over een museum, ligt de uitdaging hier in het jaarrond zichtbaar maken van dit UNESCO-element zodat het corso ook voor bezoekers los van de parade beleefbaar wordt.

2 Het debat rond 'schurend erfgoed' voeren

In het kader van duurzame ontwikkelingsdoelen spreekt UNESCO over het nastreven en internationaal delen van *best practices* inzake maatschappelijk omstreden kwesties. In de wereld van het erfgoed wordt daar immers graag met een grote boog omheen gelopen. We willen echter niet alleen *safe stories* presenteren, maar recht doen aan de gelaagde complexiteit van onze wereld door zaken te benoemen en bespreekbaar te maken. We snijden met andere woorden in onze cultuurdiagnose de angels aan.

De maatschappelijk omstreden (plezier)jacht is zo'n voorbeeld van 'schurend erfgoed'. De ironie daarbij is dat het [museum in Valkenswaard](#) tevens is gewijd aan een ander voor de gemeente iconisch fenomeen, namelijk de sigarenmakerij. Net als de jacht is roken niet meer zo populair. Toch heeft elke autochtone familie op de een of andere manier nog wel een band met dat tabaksverleden en met vergane glorieuze namen als Willem II en Hofnar. Sponsoring van dit onderdeel door de tabaksindustrie is zelfs bij wet verboden als verkapt vorm van reclame. Daarnaast spelen rond tabak kwesties met wereldwijde netwerken rond kolonialisme, plantages en slavernij. Het museum wil echter inzicht bieden in maatschappelijke ontwikkelingen en geen gemakzuchtig *tabula rasa* maken. Bij ons doen immers ook de doden, de vorige generaties, nog mee in de gemeenschap. Zij getuigen van een verdwenen wereld met kwesties die tot op de dag van vandaag doorwerken. In dit opzicht werkt het museum samen met collega's in binnen- (*Amsterdam Pipe Museum*) en buitenland (*Musée du Tabac, Bergerac*).

Ook bij het Bloemencorso spelen veranderende maatschappelijke opvattingen en inzichten over met name duurzaamheid en het gebruik van gifstoffen onvermijdelijk een rol, waartoe het ritueel zich zal dienen te verhouden wil het toekomstbestendig zijn. Lastig wellicht, maar ook een uitgelezen kans om kwesties in onze dagelijkse leefwereld bespreekbaar te maken. In een samenleving waarin ecologische waardensystemen herijkt worden, kan het corso een educatieve aanjager zijn voor een hernieuwde respectvolle kennismaking met wat om ons heen leeft en bloeit.

3 Vitaliseren, verbinden en verbreden van dragende gemeenschappen

Immaterieel erfgoed bestaat in de kern bij de gratie van dragers, groepen mensen die elkaar inspireren door gezamenlijk iets na te streven dat uiteindelijk groter dan is henzelf. Dat momentane, oceanische gevoel van verbondenheid dat zo kenmerkend is voor het Bloemencorso, vormt niet alleen de motiverende kracht voor het jaarlijks ritueel herhalen, maar is tegelijkertijd kwetsbaar. Mensenwerk is immers nooit vanzelfsprekend. Vitale *communities* rapen zich na de feestroes elke keer weer uit vrije wil bijeen om van vooraf aan een nieuwe editie te beginnen, nieuwkomers in te wijden en op te leiden, en de verbindingen binnen en tussen de groepen te onderhouden. Dit is de *social engineering* van dragende gemeenschappen. Het is een hernieuwbare vorm van sociale energie die heel organisch inclusief kan werken, zonder formele integratieprogramma's 'van bovenaf'. Sociaal kapitaal dat je niet zomaar kunt organiseren en als het verloren raakt, ben je het meestal voorgoed kwijt. Voor ons reden om deze dragende gemeenschappen fundamenteel te faciliteren en ze te versterken door te vitaliseren, verbinden en verbreden.

De valkerij is weliswaar een intrigerend grensoverschrijdend verhaal, maar tegelijkertijd een smalle erfgoedgemeenschap. Zonder revitalisering wordt de valkerij in Valkenswaard in de toekomst een verstild museaal relict. Het draagvlak om dit element (al dan niet met daadwerkelijke jacht) levend te houden in de regionale gemeenschap met ecologische bewustwording, instandhoudingsprogramma's en demonstraties verdient serieuze

aandacht. Als het gaat om sigaren komen we in de wereld van opa terecht; een collectief geheugen dat nog aanwezig is maar snel erodeert. Ook hier gaat het niet om de vraag of je al dan niet rookt, maar betreft het een verleden dat vele families biografisch met Valkenswaard en de regio verbindt. De neergang van de valkerij vormde historisch gezien in de negentiende eeuw de opkomst van de sigarenindustrie in een gebied met destijds grote gezinnen en lage loonkosten.

Deze historische fenomenen kunnen gemakkelijk een uitsluitend effect hebben voor nieuwkomers: 'dit gaat niet over mij, ik hoor hier niet bij'. Maar mensen, zowel gevestigden als buitenstaanders, hebben de behoefte om zich te hechten in tijd en ruimte. Het is aan ons om hen die ankerpunten van de herinnering (als *lieux de mémoire*) aan te reiken. Dit gaat niet vanzelf, is niet vanzelfsprekend. Het vereist culturele actie en strategische interventies om te komen tot inclusieve verhalen waarin gevestigden zich kunnen herkennen, waarmee nieuwkomers zich kunnen identificeren en waar toekomstige generaties nieuwe sporen aan kunnen toevoegen. Zeker in zo'n dynamisch ecosysteem als de Brainport-regio is het verbreden en vitaliseren van dragende gemeenschappen essentieel met het oog op veerkracht, adaptatie en robuuste diversiteit.

Het UNESCO-Parlement der Dingen als versterker van dragende gemeenschappen

Op welke wijze hernieuw en verbreed je nou zo'n erfgoedgemeenschap op robuuste wijze? We hebben behoefte aan structurele interventies die verder gaan dan een informatieve folder of lesbrief. Een brede historisch-ecologische aanpak, waarbij de ontwikkeling van de relatie tussen mens, dier en landschap als beider biotoop vanuit verschillende invalshoeken wordt belicht. Tevens sluiten we aan bij de notie van culturele ecosystemen, die de focus richt op vitale dragers in plaats van juridische instituties. *Communities* en instellingen, hebben elkaar over en weer nodig, maar je kunt ons inziens beter mensen van de zee laten houden dan ze eerst een boot te verkopen.

Om aan deze uitdagingen het hoofd te bieden kiezen we voor de innovatieve route van het woordvoerderschap in een meersoortig beraad. We gaan onze UNESCO-elementen niet passief 'ter sprake' brengen maar hernieuwd actief 'laten spreken' door middel van voorsprekers. Uit alle geledingen van de lokale en regionale gemeenschappen werven we vertegenwoordigers die namens dieren, planten, voorwerpen en ecosystemen (de Dommel, de Groote Heide) het woord gaan voeren in een zogeheten Parlement der Dingen.

We laten ons hierbij inspireren door de Franse cultuurfilosoof [Bruno Latour](#) die wees op het belang van niet-menselijke 'actanten' in onze samenleving. Niet-mensen (*more than human beings*) hebben daarbij ook recht van spreken. In het Frans zijn woordvoerders letterlijk 'woord-dragers' (*porte-paroles*). In het Nederlands beschikken we over prachtige (onvertaalbare) begrippen als 'voorspreker' en 'spreekbuis'. Hoe dan ook, gevestigden en nieuwkomers gaan zich in de werkwijze van het parlement (hernieuwd) verbinden met en verhouden tot de dingen om hen heen. Een voor een worden ze tot spreken gebracht en gaan ze met elkaar in dialoog op een geordende en in principe niet-polariserende wijze. Een culturele interventie als innovatief maatschappelijk project, dat hieronder programmatisch is uitgewerkt in concrete deelprojecten.

Met betrekking tot de valkerij hebben we daarnaast zelfs een unieke middeleeuwse inspiratiebron in de vorm van het Vogelparlement, een vroeg literair dichtwerk van Geoffrey Chaucer ([The Parliament of Fowls](#), omstreeks 1380, hoe mooi is dat). We laten de dingen spreken en ook onderling (vandaar de metafoor van het parlement) met elkaar in gesprek gaan. Deze innovatieve (en letterlijk en figuurlijk ook wel provocatieve) benadering impliceert tevens meerstemmigheid, waarbij ook de minder prominente en zwakke signalen gehoord zullen worden. Als onderdeel van de Brainport-regio telt de gemeente daarnaast veel gezinnen van 'internationals' zoals de ASML-expats hier terecht genoemd worden. Die veelvormige stedelijke dynamiek maakt dat hechting in tijd en ruimte niet zo vanzelfsprekend is. Onze vernieuwende benadering gaat zorgen voor andere betekenissen van de dingen om ons heen en vooral ook voor duurzame bindingen met *communities* als nieuwe dan wel gerevitaliseerde dragers van cultuur en erfgoed.

Aangezien het in Valkenswaard om immaterieel werelderfgoed gaat, spreken we van het UNESCO-parlement der Dingen. Maar er is nog een andere goede reden om het parlement aldus te benoemen. We sluiten namelijk nadrukkelijk aan bij de (vooralsnog relatief onbekende) UNESCO-conventie over Verantwoordelijkheden voor Toekomstige Generaties ([Declaration on the Responsibilities of the Present Generations Towards Future Generations](#), aangenomen in november 1997 te Parijs). Met het oog op een nieuw millennium werd de solidariteit tussen generaties benoemd als een kwetsbare voorwaarde en diepe opdracht voor een duurzaam voortbestaan van de mensheid (*promoting inter-generational solidarity for the perpetuation of humankind*). Grote woorden laten we groot, ook als we ze lokaal en regionaal gaan inzetten. Veel is gezegd maar onvoldoende in praktijk gebracht.

Het UNESCO-parlement der Dingen als vorm van democratische vernieuwing wordt ook een methode die we aan de UNESCO-gemeenschap wereldwijd beschikbaar stellen om dingen van belang te kunnen horen. Wat is immers geen universeel maatschappelijk vraagstuk in de benadering van dit parlement: schurend erfgoed, wokisme dat omarmd of verafschuwd wordt, uitsluiting (in de erfgoedwereld is 'ons' een courant drieletterwoord, maar wie zijn 'wij' in deze pluriforme samenleving?) en de wisseling van erfgoedparadigma's (van instelling naar dragende gemeenschap in een

ecosysteem). Ook zullen we dus het gesprek met toekomstige generaties verkennend aangaan door tevens een afzonderlijk kinderparlement bijeen te roepen. Zij gaan zeker klimaat en leefomgeving aan de orde stellen. Maar het op de goede manier voeren van het gesprek met de toekomst is een maatschappelijke opgave van de eerste orde waarin wij als samenleving vooralsnog niet zo bedreven zijn. Laten we daar in Valkenswaard, dat niet voor niets een kinderburgemeester kent, eens flink wat vliegreuen mee gaan maken.

De gemeente heeft het UNESCO-Parlement der Dingen als spraakmakende ‘Valkenswaardse Aanpak’, bij wijze van cultureel proces vanuit een ontwerpende houding, in juli 2024 omarmd en meteen programmagelden beschikbaar gesteld. Het Parlement der Dingen wordt als exemplarische pilot door het Rijk financieel ondersteund in het kader van de Uitvoeringsagenda van het [Verdrag van Faro](#) door het Ministerie van OC&W als nationaal voorbeeldproject voor participatie en democratische vernieuwing. Dit Europese Verdrag van Faro bevordert participatie van onderop en zelfbeschikking van dragende erfgoedgemeenschappen.

PROGRAMMATISCHE AANPAK

HOOFDACTIVITEIT 1 / *Zittingen van het UNESCO-Parlement der Dingen*

Het betreft een parlement met volwassen woordvoerders in een publieke ruimte. De raadzaal van het gemeentehuis is hiervoor heel toepasselijk en geschikt, immers ingericht op een volksvertegenwoordiging met een publieke tribune voor toehoorders om betrokkenheid en bewustzijn te vergroten. Daarnaast is het een symbolische, communale ruimte die in Valkenswaard is voorzien van allerlei symbolen die verwijzen naar de valkerij. Gezien de te verwachten belangstelling zal de publieke tribune mogelijk te beperkt zijn en wijken we uit naar theater DeHofnar met 435 zitplaatsen. Het parlement mag niet worden ‘opgevoerd’ als een soort toneelstuk. Het gaat om echte representatie en niet om acteurs. Aangezien de Valkenswaardse gemeenschap ook beschikt over een kinderburgemeester en we erfgoedwijsheid met dit educatief project willen bevorderen, organiseren we een afzonderlijk Kinderparlement der Dingen. Met de jongste generatie als woordvoerders gaan de objecten met elkaar een gesprek aan, en wij als samenleving gaan daarmee symbolisch ook het gesprek aan met de toekomst. We organiseren vier openbare publiekszittingen van het parlement die een dagdeel of een avond beslaan. Deze zittingen worden voorbereid in telkens zeven officiële groepsbijeenkomsten die, met het oog op een veilige experimenteer-omgeving, een meer besloten karakter hebben en waar alleen familie en vrienden aanwezig kunnen zijn. Het betreft in principe dus 32 fysieke ontmoetingen die met professionele begeleiding, inclusief een deelnemers-coach, in het teken staan van respectievelijk introductie, oriëntatie, casting, karakterkeuze, perplexiteit en tenslotte woordvoering. Het parlement is zowel wat betreft woordvoering als qua aanwezigheid zonder aanzien des persoons en kosten opengesteld voor eenieder uit gemeenten van de Brainport-regio.

UNESCO-Vogelparlement tijdens / aansluitend op het Vogelverschrikkerfestival (oktober 2025)

De jumelage met Salvaterra de Magos, eveneens een UNESCO-gemeente, krijgt op bijzondere wijze gestalte door een internationaal vogelparlement, met een knipoog naar het gedicht van Chaucer. Nederlandse en Portugese valkeniers gaan met elkaar in gesprek vanuit het perspectief van hun vogels en prooien. Hierbij vinden ook demonstraties plaats, waarbij we aansluiting zoeken bij het tweejaarlijkse Vogelverschrikkerfestival in Valkenswaard. Roofvogels zijn immers ware vogelverschrikkers die ingezet worden bij het tegengaan van overlast op vuilnisbelten en vliegvelden. Door het Engelstalige programma heel geschikt voor internationals uit de Brainport-regio om actief dan wel passief te participeren. De ontmoeting wordt aanhakend op deze festival-context voor iedereen betekenisvoller.

UNESCO-Parlementszitting rond sigaren en tabak (december 2025)

In deze zitting voor volwassenen staat het schurend erfgoed rond veranderde maatschappelijke opvattingen met betrekking tot tabak inzake gezondheidsrisico's en koloniale kwesties rond tabaksplantages en slavernij centraal. Kun je als nazaat van een Valkenswaardse sigarenmaker eigenlijk nog wel trots zijn op dat verleden? Hoe komt het dat dit alles zo in Zuidoost-Brabant samenkwam? Wat is hier met de mens en de dingen gebeurd? En niet in de laatste plaats: hoe maken we dat lastige verleden, dat we niet mogen negeren en bij ons hoort, op een productieve manier meerstemmig bespreekbaar voor nu en later? We zijn immers niet verantwoordelijk voor de daden van voorouders, maar wel voor de manier waarop we daar (door het achteloos of bewust vergeten en herinneren) mee omgaan.

UNESCO-Parlementszitting rond dahlia en bloemencorso (maart 2026)

Een zitting voor zowel jongeren als volwassenen rond de Valkenswaardse corsocultuur met een waaier aan onvermoede perspectieven, variërend van Mexico waar de dahlia in het wild bloeit tot het gedisciplineerd telen van deze bloemen door Valkenswaardse fabrieksarbeiders ter disciplinerende bij wijze van beschavingsoffensief. Gecombineerd met de herinneringscultuur van de Bevrijding na WOII, de technisch-educatieve aspecten van het gezamenlijk bouwen, het mobiliseren van ontwerp kracht en de aandacht voor ecologische aspecten zoals, heel actueel, het gebruik van gif in de bloemeteelt. De dragende gemeenschap van de corsocultuur is heel breed en diep verankerd in de Valkenswaardse volkscultuur met een jaarlijkse traditie als feestelijke folklore.

UNESCO-Kinderparlement rond valkerij (juni 2026)

Dit parlement is exclusief voor kinderen uit de laatste groepen van het primair en de eerste klassen van het voortgezet onderwijs (ca. 10 tot 15 jaar). Thematisch kan geput worden uit alle voorgaande thema's, maar de kinderen mogen in principe alles uit hun concrete leefomgeving dat zij als woordvoerders ter sprake willen brengen, introduceren. Hier gaan we luisteren naar een toekomstige generatie die onderling in gesprek gaat, en dus niet zoals gebruikelijk in een hiërarchische relatie ten opzichte van volwassenen wordt geplaatst. Kinderen hoeven niet op volwassen vragen te antwoorden. Het zal veeleer zo zijn dat volwassenen, achteraf, op de vragen van de kinderen in het parlement antwoorden willen gaan formuleren. Bij de voorbereidingen en uitvoering van dit parlement zal de [kinderburgemeester](#) van Valkenswaard, met een 'ambtstermijn' van een jaar, een vooruitgeschoven positie innemen.

Deelactiviteit 1.1 / Voorbereidende bijeenkomsten rond de ongekende kwaliteiten van de dingen

Analyse van de performatieve en relationele betekenissen van de (biotische en non-biotische) dingen en het stellen van een diagnose inzake draagvlak, maatschappelijk omstreden kwesties, vitaliteit en veerkracht van de dragende gemeenschappen. Uitgangspunt zijn hier onder meer de collecties van het museum. Onder performatief verstaan we hier de werking oftewel de *agency* van de objecten: wat 'doen' ze, wat brengen ze (indirect) teweeg? De relationele betekenis van objecten, of liever gezegd *actanten*, betreft de praktische of symbolische verwevenheid met netwerken in de samenleving. Museumregistratieprogramma's kennen geen velden voor deze aspecten, en ze worden bij beschrijvingen doorgaans grandioos over het hoofd gezien. Maar we doen geen registratieproject; we bereiden heel pragmatisch de dingen voor op hun nieuwe rol waarbij *perplexiteit* het sleutelwoord zal zijn: hoe kunnen ze ons in allerlei opzichten 'paf' (versteld) doen laten staan. Ze hebben daarvoor de woordvoerders uit fase 2 nodig. Het aantal te vertegenwoordigen dingen bepaalt de omvang van het parlement.

Deelactiviteit 1.2 / Voorbereidende bijeenkomsten rond het werven en kiezen van woordvoerders

Inventarisatie van de lokale en regionale gemeenschappen: wie worden naar sekse, etniciteit, generatie, sociale groep, opleidingsniveau, gevestigden, nieuwkomers etc. al dan niet gerepresenteerd in de betekenisgeving en narratieven. Heel belangrijk is de werving en selectie van vertegenwoordigers die als woordvoerders willen optreden. Uitgangspunt hier zijn de dragende populaties binnen de samenleving. Idealiter dient uit elke geleding minstens een woordvoerder afgevaardigd te worden. Dit vergt als *community*-project een professionele communicatie-inzet. We kiezen hierbij voor het spelelement van een talentenjacht zodat er ook competitie en spanning ontstaat.

Deelactiviteit 1.3/ Voorbereidende bijeenkomsten rond de instructies ter voorbereiding

Met de objecten en woordvoerders zitten we dan in feite al midden in de voorbereiding op het Parlement der Dingen. De metaforische aanpak van deze meerstemmigheid vergt een goede instructie van de deelnemers. Het uitgangspunt hier is om de woordvoerders een object of objectgroep te laten kiezen zodat ze zich kunnen verdiepen en voorbereiden op hun rol en verhaal. De woordvoerders worden gecoacht en laagdrempelig meegenomen in het verhaal en dienen zich te verdiepen in het object of ensemble naar keuze, en zoveel mogelijk aspecten daarbij te betrekken. Om de 'belangen' van het object zo goed mogelijk te kunnen vertolken krijgen ze begeleiding vanuit het team. Er zullen mogelijk ook objecten *niet* gekozen worden. Voor deze verweesde *actanten* zijn vrijwilligers beschikbaar om ook de heel zwakke signalen een stem te geven. Belangrijk is dat het creatieve, speelse karakter van de woordvoering behouden blijft.

HOOFDACTIVITEIT 2 / Documentairefilm & tv-format: UNESCO en het Valkenswaardse-Parlement der Dingen

Wat als we de dingen een stem geven in het maatschappelijk debat? Sinds kort wordt hier wereldwijd mee geëxperimenteerd: een rivier in Nieuw Zeeland als rechtspersoon, een gletsjer op IJsland wordt voorgedragen als president, in Eijsen-Margraten spreekt een 'voogd' in de gemeenteraad namens de natuur. Uniek aan de 'Valkenswaardse Aanpak' is dat verschillende van die stemmen met elkaar in gesprek gaan. Wat vindt de havik er eigenlijk van dat hij voor de jacht wordt ingezet, en hoe reageert de vertegenwoordiger van de opgejaagde haas daar op? Het is een geweldig onderwerp voor een film.

Documentairefilm

De keuze om een documentaire te maken is ingegeven door deze nieuwe benadering die heel nauw aansluit bij ontwikkelingen in het maatschappelijk debat en daarmee een veel breder publiek kan boeien. Daarbij is de audiovisuele verteltechniek uitermate geschikt om maatschappelijke kwesties en immaterieel erfgoed zichtbaar en invoelbaar te maken. De theatrale werkwijze van het project leent zich sterk voor een filmische weergave met veel verschillende personen (diversiteit en meerstemmigheid bij de woordvoerders) als identificatie voor het publiek, de performatieve benadering van dingen (tot spreken brengen, perspectiefwissels), de verbinding met ecologisch verwante open landschappen (heidevelden, bloemenvelden), internationale netwerken (plantages, tabakshandel, slavenhandel, handel in vogels bij vorstenuizen en hoge adel, UNESCO-netwerk van immaterieel erfgoed) en de wens van een lokale samenleving in een heel dynamische Brainportregio tot hernieuwde bindingen en betekenissen rond dit oude erfgoed;

een verhaal over hoe om te gaan met zaken die los geschuurd zijn van hun ooit veilige contexten, op zoek naar nieuwe woordvoerders met maatschappelijke relevantie, zonder op voorhand de uitkomsten te kennen.

De documentaire brengt de materie van het project tot leven en gaat niet alleen de resultaten, maar het hele proces (dus alle hierboven beschreven stappen) van het project in beeld brengen. De filmmakers maken deel uit van het team, zodat alle keuzes en overwegingen ‘van binnenuit’ vastgelegd worden. Het hele proces wordt begeleid door een professionele filmploeg onder leiding van regisseur Daan van Paridon die de voorbereidingen vastlegt, de problematiek in beeld brengt, interviews houdt met de betrokkenen en de zittingen van het Parlement der Dingen filmt; kortom, het hele project resulteert in een publieksdocumentaire met het revitaliseren en verbreden van nieuw draagvlak als onderwerp. Staccato Films te Amsterdam heeft het project als producent aangenomen.

De voltooide documentairefilm wordt breed uitgedragen: regionaal, nationaal en zo mogelijk internationaal. Productiemaatschappij Staccato heeft een lang trackrecord aan documentaires met omroepen als MAX, VPRO, AVRO, EO en KRO-NCRV. Ook voor deze film zijn we al in gesprek met de landelijke publieke omroep. Logischerwijs bieden we de film vervolgens ook aan bij Omroep Brabant, en burens L1 en TV Limburg. Uiteraard zal de film permanent vertoond worden ter educatieve introductie in het museum. Daarnaast komen er vertoningen met Q&A-sessies, zodat we in direct contact komen met het publiek en de dialoog van het Parlement levend kunnen houden. Om de slagkracht van de documentaire te optimaliseren, is een afzonderlijke impact-manager in de begroting opgenomen, die ook het door Brabant C x ASML gevraagde impactonderzoek kan uitvoeren. Al gaandeweg het project kunnen uit het filmmateriaal allerlei promotionele teasers, quotes en media-items gedestilleerd en strategisch ingezet worden als communicatiemiddelen op social media en de publiekswebsite.

Tv-format

Het UNESCO-Parlement gaan we, in het verlengde van de documentairefilm, in samenwerking met Staccato Films en Van Paridon Films uitwerken tot een kansrijk nieuw televisieformat vanuit de ‘Valkenswaardse Aanpak’.

HOOFDACTIVITEIT 3 / Low & High Tech Performances in the Public Domain

Naast het UNESCO-Parlement der Dingen gaan we jaarrond met verbeeldingskracht communiceren, met name door het slim combineren van *low* (analoge) en *high-tech* (digitale) werkwijzen in het publieke domein.

Deelproject 3.1 / Anamorfosen op de Markt (low tech)

Hieronder verstaan we een vertekende afbeelding die er alleen vanuit een bepaalde hoek of onder bepaalde optische voorwaarden bezien, realistisch uitziet. Het betreft dus een voorstelling die pas zichtbaar wordt door het juiste perspectief in te nemen. Dit kan vanaf een hoogte (de *perspectivische-anamorfose* vanuit de vogelvlucht, heel toepasselijk met de valkerij, of de *kegel-anamorfose* van bovenaf) maar ook horizontaal op de begane grond (de *cilinder-anamorfose*). Hoewel *low-tech* (immers geen digitale hulpmiddelen nodig) is deze spannende verteltechniek qua ontwerp en uitvoering behoorlijk complex. Zo’n anamorfose nodigt uit tot speelse interactiviteit en gebruik van sociale media.

De bedoeling is om de winnaar van het corso een jaar lang zichtbaar te laten zijn op een prominente plek binnen de gemeenschap (de Markt) waarbij jaarlijks telkens een nieuwe anamorfose-ontwerpopdracht uitgezet zal worden. Deze optische illusies passen ons inziens daarnaast goed bij de optica van ASML en dragen bij aan een onderscheidend regionaal Brainport-handschrift. Er zullen perspectiefvoorstellingen worden gemaakt in twee jaargangen, waarbij ontwerpers uit de corsowereld input leveren. De corsowinnaars van 2025 en 2026 worden een jaar lang voorgesteld. De anamorfosen nodigen uit tot interactie met het publiek, waarbij via sociale media veel grappige foto’s worden gedeeld.

Deelproject 3.2 / Spot-on: GLOEI UNESCO-route langs buurtschappen (low tech)

De avondprogrammering bestaat uit statische spot-on projecties in de publieke ruimte, verspreid over de buurtschappen met corsobouwers en aan de valkerij gerelateerde objecten in de gemeente, waarbij bijzondere locaties en UNESCO-elementen 's avonds zichtbaar worden. Tussen de spot-on locaties, bestaande uit stralers bevestigd aan bestaande lantaarnpalen met een te projecteren voorstelling op de lens, wordt een UNESCO-route samengesteld. We laten ons daarbij inspireren door de ervaringen in de Franse stad [Tours](#). Hierbij sluiten we aan bij zowel de expertise van [GLOW](#) in Eindhoven, als de uitstraling daarvan als [GLOEI](#) in de regio. Op deze wijze maken we de UNESCO-elementen van corso en valkerij jaarrond 's avonds zichtbaar.

Deelproject 3.3 / Augmented Reality UNESCO-elementen jaarrond (high tech)

Zowel overdag als 's avonds gaan we gebruik maken van *Augmented Reality*. De camera van je smartphone of tablet toont via een app in het bestaande landschap *layers* met daarop de onzichtbare werkelijkheid van het immateriële erfgoed. Zo kun je het hele jaar een corso door de straten laten trekken. Of roofvogels door de lucht zien vliegen en laten landen. Efemeer zoals het immateriële erfgoed zelf. De partner die heeft toegezegd betreft [Fillip Studios](#) (Roos Meerman & Tom Kortbeek) te Arnhem, die met hun PI LAB eerder een BrabantC-funding ontvingen en op de Dutch Design Week met hun ontwerpen aanwezig zijn.

Zo hebben zij de *Arabidopsis Symphony* gemaakt waar vanuit het perspectief van een plant de wereld wordt gezien: een interactief experiment waaruit blijkt dat planten helemaal niet zo verschillen van mensen. We maken welbeschouwd deel uit van hetzelfde ecosysteem. De installatie is gebaseerd op *real-time, location-based data* die worden omgezet in *augmented reality* en muziek. Het is een uniek concept dat welhaast voor ons meerstemmige project lijkt te zijn ontwikkeld. Dat is ook de reden dat we specifiek voor hen, en niet voor een partij uit de regio kiezen. We richten ons met deze verteltechniek op zowel corso als valkerij. Beleef de wereld vanuit het perspectief van de dingen!

Deelproject 3.4 / Participatieve proefopstellingen in het museum

De proefopstellingen worden gemaakt door en voor de dragende gemeenschappen in de lokale en regionale samenleving. Ze zullen, hoewel tijdelijk, toch minimaal een jaar zichtbaar zijn voor het museumpubliek. We experimenteren met participatief cureren: de woordvoerders hebben volledige zeggenschap over de presentaties. De resultaten zijn voor iedereen in een museale context zichtbaar. Op basis van de parlementen en de verhalen van de woordvoerders ontstaat een nieuwe rangorde in de collecties, met nieuwe perspectieven en verhaallijnen. Deze worden gepresenteerd in experimentele opstellingen die met begeleiding van het museum door de woordvoerders worden samengesteld. Dus ook met kinderconservatoren. Deze opstellingen zijn publiekelijk toegankelijk en vormen een laagdrempelige neerslag van het proces. De tijdelijke proefopstellingen dienen tevens als opmaat ter inspiratie voor nieuwe vaste opstellingen met het oog op een kwalitatieve schaalessprong van het museum, die evenwel buiten het bestek van deze aanvraag valt.

HOOFDACTIVITEIT 4 /

Communicatie van de UNESCO-status

Hiervoor verwijzen we naar het afzonderlijke marketingplan.

Toelichting op criterium 1: maatschappelijke impact

Hiervoor verwijzen naar het afzonderlijke impactstatement.

Toelichting op criterium 2: culturele interventie en culturele kwaliteit

Hiervoor verwijzen naar het afzonderlijke impactstatement.

Toelichting op criterium 3: cultureel ondernemerschap en duurzaamheid

Hiervoor verwijzen naar het afzonderlijke impactstatement.

Het team

Operationeel kernteam:

- [Vincent van Herk](#) (externe projectleider UNESCO gemeente Valkenswaard, Head of Dutch Design Week Eindhoven)
- [Gerard Rooijackers](#) (etnoloog, oud-hoogleraar en adviseur UNESCO, Eindhoven 1962)
- [Kees Streng](#) (voorzitter Stichting Valkerij en Sigarenmakersmuseum, oud rector Scholengemeenschap Were Di te Valkenswaard)
- [Gabriella Buijs](#) (oud-voorzitter Stichting Bloemencorso Valkenswaard, locatiemanager sportcomplex De Wedert te Valkenswaard)
- [Daan van Paridon](#)
(regisseur en producent, Van Paridon Films te Hoorn)
- [Emjay Rechsteiner](#)
(producent Staccato Films te Amsterdam)
- [Renee Scheepers](#) (Bureau Scheepers & Renee te Eindhoven. Impactmanager & communicatie)

Gemeentelijk team Valkenswaard:

(gefinancierd uit reguliere werking gemeente)

Stuurgroep, bestaande uit

- Bestuurlijk opdrachtgever: burgemeester (Anton Ederveen) en wethouder cultuur (Mieke Theus)
- Ambtelijk opdrachtgever: Karin Keulers
- Programma regisseur: Ellen van den Boogaart
- Strategisch adviseur: Kasper van de Langenberg

Projectgroep: bestaande uit:

- Interne programmaregisseur (5 uur/week)
- Externe programma manager (5u/week)
- Strategisch adviseur (4u/week)
- Beleidsadviseur cultuur (2u/week)
- Beleidsadviseur vrijetijdseconomie (1u/week)
- Accounthouder bloemencorso (1u/week)
- Communicatie adviseur (3u/week)

- Accountmanager bedrijven (1u/week)
- Coördinator sociaal domein (1u/week)

De keuze voor Van Paridon Films

De verbindende ambitie van het experiment sluit naadloos aan bij het werk van regisseur en producent Daan van Paridon (1993). Met ruim tien jaar ervaring, variërend van documentaires en reportages tot televisiecommercials en online content, heeft hij zich ontwikkeld tot een veelzijdige verhalenverteller die op een betekenisvolle manier verbinding legt met een breed publiek. Daan heeft een diepe persoonlijke band met het zuiden van Nederland dankzij zijn Brabantse familie. Zijn passie voor geschiedenis, cultuur en erfgoed blijkt onder meer uit zijn meest recente documentaireprojecten 'Frits van Oostrom: leven met een middeleeuws meesterwerk' en 'Doornroosje: de tijd als vriend' die beide de verbindende kracht van erfgoed en intergenerationele relaties tonen.

De keuze voor Staccato Films

Staccato Films (1990) maakte meer dan 30 films op vijf continenten, waaronder de meest succesvolle Nederlandse productie aller tijden: ['The Devils Double'](#). Films werden geselecteerd voor de festivals van Cannes, Berlijn, Venetië, Sundance, Locarno, Rotterdam en IDFA. Staccato specialiseert zich in documentaires en speelfilms met maatschappelijke relevantie en een historische component, zoals recent ['Beste meneer Bouterse'](#) met de EO en ['Verdwenen Stad'](#) die 19 januari 2025 zijn internationale première had in New York, en op 3 februari te zien is op NPO2 bij Omroep MAX. Staccato is een typisch familiebedrijf, met echtbaar Marion Slewe (tevens senior producer Nederlandse Filmacademie), Emjay Rechsteiner en hun zoon Storm. Partner is de zeer ervaren uitvoerend producent (meer dan 100 films) Mardou Jacobs. Historicus Emjay Rechsteiner is naast filmproducent ook museumconservator. Vanuit deze unieke combinatie werkte hij aan vele films en museale presentaties voor onder andere EYE en de Koninklijke Defensie Musea. Daarnaast adviseert hij de gemeenten Utrecht en Rotterdam inzake cultuursubsidies.